

Ügyszám: NAIH/2018/2170/2/K
Ügyintéző: [...]

[...] részére

[...]

Tisztelt [...]!

A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóságnak elektronikus úton küldött levelében az Európai Unió új általános adatvédelmi rendeletére (a továbbiakban: GDPR) való felkészülés érdekében azzal kapcsolatban kér tájékoztatást, hogy házi orvosoknak kötelező-e adatvédelmi tisztviselő alkalmazása, továbbá szükséges-e hatásvizsgálatot csinálniuk.

Ezeket illetően először is szeretném felhívni a figyelmét arra, hogy az Adatvédelmi Irányelv 29. cikke alapján létrehozott Adatvédelmi Munkacsoport az adatvédelmi tisztviselőkkel és az adatvédelmi hatásvizsgálattal kapcsolatban is bocsátott már ki iránymutatást. Ezek a 243. és a 248. számú iránymutatások, amelyek egyébként – a többi iránymutatással együtt – elérhetők a Hatóság honlapjáról a következő linken: <http://www.naih.hu/29-es-munkacsoport-iranymutatasai.html> Tájékoztatom, hogy kérdéseivel kapcsolatos álláspont kialakítása során ezen iránymutatásokban írt szempontok is figyelembe vételre kerültek.

1./ Azt, hogy mikor kell adatvédelmi tisztviselőt alkalmazni, a GDPR 37. cikk (1) bekezdése határozza meg. Ez alapján az adatkezelőnek (adatfeldolgozónak) adatvédelmi tisztviselőt kell kijelölnie minden olyan esetben, amikor:

- a) az adatkezelést közhatalmi szervek vagy egyéb, közfeladatot ellátó szervek végzik, kivéve az igazságszolgáltatási feladatkörükben eljáró bíróságokat;
- b) az adatkezelő vagy az adatfeldolgozó fő tevékenységei olyan adatkezelési műveleteket foglalnak magukban, amelyek jellegüknél, hatókörüknél és/vagy céljaiknál fogva az érintettek rendszeres és szisztematikus, nagymértékű megfigyelését teszik szükségessé;
- c) az adatkezelő vagy az adatfeldolgozó fő tevékenységei a személyes adatok 9. cikk szerinti különleges kategóriáinak és a 10. cikkben említett, büntetőjogi felelősség megállapítására vonatkozó határozatokra és büncselekményekre vonatkozó adatok nagy számban történő kezelését foglalják magukban.

Elmondható, hogy a házi orvosi tevékenység tekintetében mindhárom esetkör vizsgálatának helye van.

2.) A 243. számú iránymutatás alapján a közhatalmi szerv vagy egyéb, közfeladatot

ellátó szerv fogalmát a nemzeti jog szerint kell meghatározni, miután arra vonatkozóan a GDPR nem tartalmaz előírást. Ezért a Hatóság álláspontja szerint először azt kell megvizsgálni, hogy a háziiorvosi tevékenység ilyenek minősül-e a hazai jogban.

Az Alaptörvény XX. cikk (2) bekezdése alapján az egészséghez való jog érvényesülését Magyarország az egészségügyi ellátás megszervezésével segíti elő. Ezzel kapcsolatban az Alkotmánybíróság az 54/1996. (XI. 30.) határozatában kimondta, hogy az egészséghez való jog biztosítása olyan alkotmányos állami feladatot jelent, amelyet az állam központi szervei és a helyi önkormányzati – továbbá egyéb – szervek rendszere révén valósít meg. Ennek keretében az állam – egyebek között – egészségügyi intézményhálózat működtetésére és az orvosi ellátás megszervezésére köteles. Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) VII. Fejezete részletezi, hogy a lakosság egészségi állapotáért fennálló felelősség körében az állam milyen feladatok ellátására köteles, a 143. § alapján az egészségügy megszervezésével és irányításával kapcsolatos feladatok ellátása az Országgyűlést, a Kormányt, a minisztert, az egészségügyi államigazgatási szervet, a helyi önkormányzatokat, az egészségügyi szolgáltatók további fenntartóit, az egészségbiztosítási szerveket, valamint a térségi egészségügyi szervezési államigazgatási szervet terheli.

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) bekezdésének 4. pontja és 23. § (5) bekezdésének 9. pontja alapján az egészségügyi alapellátás biztosítása önkormányzati feladat, az egészségügyi alapellátásról szóló 2015. évi CXXIII. törvény (a továbbiakban: alapellátási törvény) 5. § (1) bekezdés a) pontja alapján pedig a települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás keretében – egyebek mellett – a háziiorvosi ellátásról köteles gondoskodni. Az Eütv. 139. §-a továbbá úgy rendelkezik, hogy az egészségügyi dolgozó egészségügyi szolgáltatás nyújtásával összefüggő tevékenységvégzése során, valamint az egészségügyi szolgáltatóval munkavégzésre irányuló jogviszonyban álló más személy ezen jogviszony alapján végzett, a betegellátással és a betegirányítással közvetlenül összefüggő feladatai tekintetében közfeladatot ellátó személynek minősül.

Mindezekből következően a Hatóság álláspontja szerint a háziiorvosi ellátás közfeladatnak minősül.

3.) A GDPR 37. cikk (1) bekezdésének a) pontja a közfeladatot ellátó „szervek” adatkezelésére vonatkozóan állapít meg kötelezettséget, így a Hatóság a háziiorvosi tevékenységet ebből a szempontból is megvizsgálta.

Az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény 26. §-a szintén tartalmazza a „közfeladatot ellátó szerv vagy személy” fogalmát, a Hatóság véleménye szerint azonban annak nem feleltethető meg teljes egészében a GDPR 37. cikk (1) bekezdésének a) pontjában írt fogalom, a GDPR szóhasználata ahhoz képest szűkebb értelmezést tesz csak lehetővé.

Az egészségügyi tevékenység végzésének egyes kérdéseiről szóló 2003. évi LXXXIV. törvény 7. § (1) bekezdése értelmében a háziiorvosi tevékenység végzése többféle jogviszony keretében (pl. közalkalmazotti jogviszonyban, egyéni vállalkozóként, egyéni cég vagy valamilyen társas vállalkozás tagjaként) is történhet. Ez a rendelkezés tehát az egészségügyi tevékenység végzésének jogi kereteit a természetes személy oldaláról határozza meg. Ki kell emelni, hogy a fentebb hivatkozott alapellátási törvény 8. § (1) bekezdése alapján a háziiorvosi tevékenységet szintén kizárólag személyesen lehet ellátni, a tevékenység folytatására való jogosultságot – egyebek mellett – az arra jogosító, szintén a természetes személyhez kötött szakképesítés teremt meg. Az önálló orvosi tevékenységről szóló 2000. évi II. törvény 2. § (1) pontja pedig ugyancsak rögzíti, hogy a háziorvos önálló orvosi tevékenységet csak személyesen folytathat az önkormányzat által meghatározott háziiorvosi körzetben. Erre figyelemmel a Hatóság nem kíván állást foglalni abban a kérdésben, hogy a háziiorvosi ellátás nyújtását a hazai jogban lehetővé tevő formák közül melyik tartozik a „szerv” fogalmába, hanem e tekintetben azt tekinti irányadónak, hogy az orvosi tevékenység folytatása az orvos természetes személyhez kötődik.

Ezt támasztja alá a 243. számú iránymutatás 2.1.1. pontja is, amely kitér arra, hogy a közjog vagy magánjog hatálya alá tartozó természetes személy is elláthat közfeladatot. Erre az esetre nézve azonban az iránymutatás nem tekinti kötelezőnek, hanem jó gyakorlatként ajánlja az adatvédelmi tisztviselő kijelölését.

A fentiek alapján a Hatóság álláspontja szerint a háziorvos nem tartozik a GDPR 37. cikk (1) bekezdés a) pontjában meghatározott körbe. A háziiorvosi tevékenységhez kötődően azonban ugyanezen cikk b) és c) pontjaiban írt esetekben továbbra is felmerülhet az adatvédelmi tisztviselő kijelölésének kötelezettsége, a következő pontban írtak szerint.

4.) A GDPR 37. cikk (1) bekezdésének b) és c) pontja az adatvédelmi tisztviselőkkel kapcsolatban, a 35. cikk (3) bekezdésének b) pontja pedig az adatvédelmi hatásvizsgálattal kapcsolatban tartalmazza azt a feltételt, hogy a személyes adatok kezelése „nagy számban” vagy „nagy mértékben” történjen.

A „nagy számban” vagy „nagy mértékben” történő adatkezelések fogalmának értelmezését segíti a GDPR (91) preambulum-bekezdése, amely ugyan elsősorban az adatvédelmi hatásvizsgálathoz kapcsolódik, azonban azt a Hatóság – külön definíció hiányában – az adatvédelmi tisztviselőre vonatkozó szabályok alkalmazásához is irányadónak tekinti. Ezen kívül további eligazítást tartalmaz a 243. számú iránymutatás 2.1.3. pontja.

A fentiek alapján nem tartozik e körbe egy adott szakorvos, egészségügyi szakember betegek egészségügyi adatainak kezelése. Ezzel szemben ha a betegek adatainak kezelése egy kórház szokásos működésének keretében történik, már e megállapítható ezen feltétel teljesülése.

A fentiek fényében a kérdésére utalva: ha az orvos egy kórház alkalmazottja, akkor – ahogy a 243. számú iránymutatás utal is rá – a kórház szokásos működése keretében végzett adatkezelés a „nagyértékű” vagy „nagy számban” történő adatkezelés fogalmába tartozik, amelyre figyelemmel az adatkezelő kórház köteles lesz adatvédelmi tisztviselőt alkalmazni. Ha pedig az orvos a saját betegeinek adatait kezeli, akkor – ha egyéb kötelező feltétel nem teljesül – nem köteles adatvédelmi tisztviselőt alkalmazni. Ha az orvos más minőségben jár el, például gyógyászati segédeszközök kereskedelmével foglalkozik, akkor a nem saját betegeire vonatkozó különleges adatok tekintetében feltehetőleg köteles lesz adatvédelmi tisztviselő alkalmazására, ha a fő tevékenységei ilyen adatok kezelését nagy számban foglalják magukban. Ezt tehát minden esetben a konkrét ügy körülményei döntenek el. A 243. számú iránymutatás ezzel kapcsolatban azt ajánlja, hogy az adatkezelők dokumentálják a figyelembe vett tényezőket, belső elemzést annak érdekében, hogy a későbbiek során igazolhatóak legyenek az adatvédelmi tisztviselő szükségességéről szóló döntés szempontjai.

5./ Az adatvédelmi tisztviselő alkalmazásával kapcsolatban szeretném még felhívni a szíves figyelmét az adatvédelmi tisztviselői feladatok független ellátására vonatkozó követelményre. A GDPR 37. cikk (6) bekezdése lehetővé teszi, hogy az adatvédelmi tisztviselő a feladatait szolgáltatási szerződéses jogviszony mellett az adatkezelő (adatfeldolgozó) alkalmazottjaként is elláthassa. Ez utóbbi esetben a rendelet megengedi azt is, hogy az adatvédelmi tisztviselő más feladatokat is ellásson, az adatkezelőnek (adatfeldolgozónak) azonban biztosítani kell, hogy a további feladatokból ne fakadjon összeférhetlenség. Az összeférhetlenség értelmezésével részletesen foglalkozik a 243. számú iránymutatás 3.5. pontja, amely ennek eldöntéséhez fő irányzékul azt határozza meg, hogy az adatvédelmi tisztviselő nem tölthet be olyan pozíciót, amelynek keretében ő határozza meg a személyes adatok kezelésének céljait és eszközeit. Az adatvédelmi tisztviselő jogállását továbbá a 38. cikk (3) bekezdésével összhangban úgy kell kialakítani, hogy e feladatai ellátásával kapcsolatban utsításokat senkitől se fogadhatson el. A (97) preambulumbekkezdés ezt kiegészíti azzal, hogy az adatvédelmi tisztviselőknek – függetlenül attól, hogy az adatkezelő alkalmazásában állnak-e – módjában kell, hogy álljon kötelezettségeik és feladataik független ellátása.

6./ A fentiek alapján előfordulhat, hogy a GDPR 37. cikk (1) bekezdés alapján a házi orvosnak nem kötelező az adatvédelmi tisztviselő kijelölése. A (75) preambulumbekkezdés alapján kiemelt kockázatnak tekinthető – egyebek mellett – az egészségügyi adatok és a kiszolgáltató személyek (különösen gyermekek) adatainak kezelése a természetes személyek jogainak és szabadságainak érintettsége szempontjából, így a Hatóság álláspontja szerint helyes gyakorlat, ha a helyi önkormányzat adatvédelmi tisztviselője rálátással bír az egészségügyi alapellátás körében felmerülő adatkezelési kockázatokra is, miután annak biztosításáért végső soron az önkormányzat felelős.

7./ A GDPR 35. cikk (1) bekezdése határozza meg, hogy az adatvédelmi

hatásvizsgálatot mikor kell elvégezni, a (3) bekezdés pedig példálózó felsorolást ad ezekre az esetekre, illetve további eligazítást nyújt e tekintetben is a már hivatkozott (91) preambulumbekkezdés.

A GDPR 35. cikk (3) bekezdésének b) pontja utal a különleges adatok kezelésére, mint amelyeknek „nagy számban” történő kezelése esetében a hatásvizsgálatot el kell végezni, így az egészségügyi adatok tekintetében a GDPR kifejezett rendelkezése alapján felmerülhet a hatásvizsgálat kötelező elvégzése. Mint ahogy fentebb arról már szó volt, a (91) preambulumbekkezdés szerint nem tartozik e körbe egy adott szakorvos, egészségügyi szakember betegek egészségügyi adatainak kezelése.

Ha a tervezett adatkezelés nem teljesíti ez utóbbi kritériumot (tehát az adatok kezelése nem történik „nagy számban”), akkor az adatkezelés valószínűsíthetően magas kockázatának megítélése lesz a meghatározó a hatásvizsgálati kötelezettség szempontjából. A személyek jogait és szabadságait érintő kockázatok feltérképezéséhez és értelmezéséhez a (75) preambulumbekkezdésben foglaltak szolgálnak irányzékul. Ha az adatkezelő bizonytalan a hatásvizsgálat szükségességében, a 248. számú iránymutatás azt javasolja, hogy mindenképpen végezze el a hatásvizsgálatot, mivel az segítséget jelenthet neki az adatvédelmi szabályok betartásában.

Tájékoztatom, hogy a GDPR 35. cikk (4) bekezdése értelmében Hatóságunk összeállít és nyilvánosságra hoz majd egy jegyzéket, amely azon adatkezelési műveletek típusait tartalmazza, amelyekre vonatkozóan az adatvédelmi hatásvizsgálatot el kell végezni. Megjegyzem, hogy miután a 35. cikk (6) bekezdése értelmében e lista elfogadását megelőzően a Hatóságnak még egységességi mechanizmust is igénybe kell vennie, amelyre csak a GDPR alkalmazandóvá válását követően van lehetőség, e jegyzék elfogadása szintén csak ezen időpontot követően történhet meg.

A GDPR 35. cikk (1) bekezdése azonban az adatkezelőkre nézve olyan kötelezettséget fogalmaz meg, amely az említett listától függetlenül írja elő az adatvédelmi hatásvizsgálat elkészítését, ha a meghatározott feltételek fennállnak. Ebből következően amennyiben az adatkezelés az e bekezdésben foglaltakat teljesíti, úgy az adatvédelmi hatásvizsgálat elkészítésétől nem lehet eltekinteni. A 35. cikk (4) bekezdés szerinti lista az adatkezelő mérlegelési tevékenységét segíti azzal, hogy a listán szereplő adatkezelési műveletek tekintetében nem kell feltérképeznie, számba vennie és értékelnie az érintettre vonatkozó hatásokat, azonban maga a kötelezettség a listától függetlenül fennáll.

Szeretném továbbá felhívni a szíves figyelmét az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvénynek az uniós adatvédelmi reform okán szükséges módosításáról szóló tervezet egyik rendelkezésére. Ez a tervezet – amely várhatóan hamarosan benyújtásra kerül az Országgyűlés elé – úgy rendelkezik, hogy kötelező adatkezelés esetén az adatvédelmi hatásvizsgálatot az

adatkezelést előíró jogszabály előkészítője folytatja le. Miután a háziorvosi ellátás során számos kötelező adatkezelés valósul meg, ezen rendelkezés alapján ilyen esetekben a háziorvosnak nem kell majd hatásvizsgálatot elvégezni, hanem az már a jogalkotási eljárás során megtörténik.

A Hatóság – eljárási kereteket nélkülöző, konzultációs válaszként kiadott – jelen tájékoztatása sem jogszabálynak, sem egyéb jogi eszköznek nem tekinthető, az normatív jelleggel, jogi erővel, illetve kötelező tartalommal nem rendelkezik. A Hatóság jelen ügyben rendelkezésre bocsátott információk alapján kialakított jogértelmezése más hatóságot, a bíróságot és az adatkezelőt nem köti, annak csak iránymutató jellege van. Az állásfoglalás, tájékoztatás kiadása tehát nem mentesíti annak címzettjét, illetve az adatkezelőt saját jogi álláspontja kialakításának szükségessége, illetve az adatkezelésért fennálló felelősség alól.

Budapest, 2018. május „ .”

Üdvözlettel:

Dr. Péterfalvi Attila
elnök
c. egyetemi tanár